

vastu võetud Eesti ANK üldkoosolekul 27.10.2021

Noorte pädevuste õpikava noortekeskustes

Sissejuhatus

Noored

Käesoleva dokumendi sihtrühmaks on noorsootöö seaduse mõistes 7-26-aastased noored ning fookuses noorte pädevuste arendamine läbi noortekeskuste tegevuste. Pädevus on millegi tegemiseks vajalik teadmiste, oskuste, hoiakute ja väärtuste kogum ning nende kooskõlaline avaldumine (Pedaste, 2020). Pädevuste käsitlemisel on aluseks võetud noorsootöö seadusele ja Noortekeskuste Hea Tava dokumendile tuginedes noorsootöö roll 7-26-aastaste noorte arengus oluliste pädevuste arengus, pädevused, mis on välja toodud põhikooli riiklikus õppekavas, gümnaasiumi riiklikus õppekavas, elukestva õppe pädevuste raamistikus, Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse võtmepädevustena, noorsootöötaja kutsestandardis ning üldpädevuste käsiraamatus.

Noorsootöö

Noorsootöö seaduse järgi on noorsootöö tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgsuse arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda. Noorsootöö on noore inimese positiivse arengu toetamine ja selleks tingimuste/keskkonna loomine ning kuna areng on oluliselt seotud õppimisega on noorsootöö suures osas mitteformaalne õppimine (Eesti Noorsootöö Keskus, 2021). Noore positiivne areng on kõikehõlmav, sidudes ökoloogilisi kontekste (nt suhted, programmid, pered, koolid, naabruskonnad, kogukonnad) ja kogemuste, programmide ja võimaluste pakkumist, mis suurendavad positiivseid arengutulemusi (Benson & Pittman, 2001). Toetuse ja võimaluste järjepidevus ja mitmekülgsus on siinjuures eriti oluline, need kogemused aitavad noortel arendada võtmepädevusi, oskusi, väärtushoiakuid ja enesetaju, mida ennast reguleerivad inimesed vajavad, et läbi elu edukalt toimida (Benson et al. 2007). Seega on noorsootöö noorele mitmekülgsed ja järjepidevaid võimalusi pakkuv ja positiivseid arengutulemusi taotlev õppetegevus, kus olulisel kohal on kontekst ja kogemuste pakkumine.

Tegevuskogemused noorsootöös aitavad arendada võtmepädevusi, oskusi, väärtusi ja enesetaju, mis on olulised, et olla ennast reguleeriv ja juhtiv inimene, et oma elu edukalt kujundada ja juhtida (Benson & Pittmann, 2001). Noorsootöö peamine fookus on noore võtmepädevuste arengu toetamine toetudes noorsootöö korraldamise põhimõtetele. Noorsootöö korraldamise põhimõtted on sätestatud noorsootöö seadusega :

- noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;
- tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;
- noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
- noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest.

Noortekeskus

Noortekeskus on noorsootööasutus, mis noorsootöö seaduse alusel on ministeeriumi hallatav riigiasutus, valla või linna ametiasutus, valla või linna ametiasutuse hallatav asutus, eraõiguslik juriidiline isik või eraõigusliku juriidilise isiku ettevõtte, mille põhitegevuseks on noorsootöö korraldamine. Noortekeskuse esmane ülesanne on Noortekeskuste Hea Tava dokumendi alusel kontakti saavutamine noorega ning tema individuaalsetele võimetele ja eelistustele tuginedes pakkuda noorele arendavat mõtestatud tegevust.

Pädevused

Pädevus on millegi tegemiseks vajalik teadmiste, oskuste, hoiakute ja väärtuste kogum ning nende kooskõlaline avaldumine, mis tagab suutlikkuse loovalt, ettevõtlikult, paindlikult ja tulemuslikult toimida ning on oluline inimeseks ja kodanikuks kujunemisel. Üldpädevused on selliste teadmiste, oskuste ja hoiakute kombinatsioonid, mida vajavad kõik inimesed, et elu- või tegevusvaldkonnast sõltumata tagada edukas hakkamasaamine, eneseteostus ja areng, kodanikuaktiivsus, sotsiaalne kaasatus ning tööhõive (Rutiku 2014)

Pädevused käesoleva dokumendi fookuses tulenevalt 7-26 aastase vanuserühma pädevusi käsitlevate dokumentide ning noortekeskuste tegevuspraktika põhjal on: enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, õpipädevus, kodanikupädevus, kultuuri- ja väärtuspädevus, loodusteadus-, tehnoloogia- ja inseneriteaduste pädevus; ettevõtlikkuspädevus; digipädevus.

Noortekeskuste pädevuste õpikava

Noortekeskuste pädevuste õpikava on noortekeskustes läbiviidavate tegevuste alusstandard, mis toetab noortekeskustes läbiviidavate õpitegevuste määratlemist. Õpikava määrab kindlaks noortekeskuse õpitegevuste eesmärgid ja tegevuste loetelu ning toetab kokkulepet selles osas, mida noor peaks noortekeskuse tegevustes enda arengule kaasa saama. Õpikava võimaldab anda õpitegevustes osalejatele ning kogukonnale infot, kuidas ja milles toimub noortekeskuses õppimine - millised teadmisi ja oskusi noor omandab.

Noortekeskuste pädevuste arendamise õpikava rakendatakse kõigis Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduste liikmenoortekeskustes olenemata noortekeskuse õiguslikust seisundist. Õpikava koosneb üldosast ja lisadest. Lisades esitatakse pädevuste arendamise täpsemad kavad. Dokumendi koostamisel on arvestatud põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade ning elukestva õppe ühisosadega.

I Üldosa

1. Eesmärgid ja ülesanded

1.1. Noortekeskus lähtub oma töös noorsootöö seaduses ja Noortekeskuste Heas Tavas kokku lepitud noorsootöö aluspõhimõtetest;

1.2. Noortekeskuses toetatakse noore vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut ning individuaalset õpihuvi.

1.3. Noortekeskus loob noortele võimalused igapäevaste võimete maksimaalseks arenguks, loovaks eneseteostuseks ning pädevuste arenguks.

1.4. Noortekeskuse ülesanne on noore ettevalmistamine toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustada ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades.

1.5. Nende ülesannete täitmiseks ja eesmärkide saavutamiseks keskendutakse:

1.5.1. noore iseseisvumisele, oma maailmapildi kujunemisele ja valmisolekule elus toime tulla;

1.5.2. adekvaatse enesehinnangu kujunemisele;

1.5.3. pädevuste arendamisele.

1.6. Noortekeskuses läbi noorsootöö tegevuste taotletavad pädevused:

- 1.6.1 enesemääratluspädevus;
- 1.6.2. suhtluspädevus;
- 1.6.3. õpipädevus;
- 1.6.4. kodanikupädevus;
- 1.6.5. kultuuri- ja väärtuspädevus;
- 1.6.6. loodusteadus-, tehnoloogia-, inseneriteaduste pädevus;
- 1.6.7. ettevõtlikkuspädevus;
- 1.6.8. digipädevus.

1.7. Pädevuste arendamine toimub läbi tegevuste, mille osaks on kogemused ja nende reflekteerimine.

1.8. Noorsootöötaja roll on noore arengu toetamine läbi individuaalse jõustamise ning pädevusi arendavate tegevuste korraldamise ja koordineerimise.

2. Õpikeskkond

2.1. Õpikeskkonnana mõistetakse noortekeskuses loodud noori ümbritseva vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna kooslust, milles noored tegutsevad, arenevad ja õpivad.

2.2. Noortekeskus korraldab ja koordineerib õppimistegevusi, mis kaitsevad ning edendavad noorte vaimset ja füüsilist tervist. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel osaleb kogu noortekeskuste kollektiiv.

2.3. Noortekeskus on sotsiaalsust ja vaimsust jõustav õpiruum, mis toetab noore huvi ümbritseva vastu, noore arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks.

2.5. Noorsootöötaja on õppimise juhendaja.

2.4. Õpikeskkonda kujundades jälgib noortekeskus noortekeskuste Hea Tava põhimõtteid.

3. Hindamine

3.1. Hindamine on osa õppeprotsessist.

3.2. Noor peab õpitegevustes osalemisel teadma, mida ja kuidas hinnatakse.

3.3. Pädevuste arendamise hindamisvahendiks on analüüs, tagasiside ja eneserefleksioon.

3.4. Hindamisprotsessis kasutatakse enesekohaseid küsimustikke, töölehti või suulist vestlust.

3.5. Hindamise eesmärk on:

- 3.5.1. toetada noore arengut;

- 3.5.2. anda tagasisidet noore õpiedu kohta;
 - 3.5.3. edasiste õpivajaduste ja- huvi väljaselgitamine;
 - 3.5.4. suunata noore enesehinnangu ja -määratluse kujunemist;
 - 3.5.5. suunata ja toetada noort edasiste õpieesmärkide ja -strateegiate seadmisel.
- 3.6. Noortekeskus rakendab asutusesisest ning - välist tunnustustava.

4. Õppetegevuse korraldus

- 4.1. Noortekeskus lähtub õppetegevuse korraldamisel käesolevast kavast.
- 4.2. Õpikava järgimisel lähtub iga noortekeskus oma keskuse ja paikkonna eripärast, noorte, noorsootöötajate ja kogukonna soovide ning olemasolevatest vaimsetest ja materiaalistest ressurssidest.
- 4.2. Noortekeskus võib luua iga tegevusaasta jaoks oma noortekeskuse õpikava, milles kirjeldatakse tegevusaasta rõhuasetused ja tegevused pädevuste arendamiseks.
- 4.3. Noortekeskuse õpikava koostamisel osalevad noorte esindajad ja kõik noortekeskuse õpitemeetritega seotud töötajad.
- 4.4. Noortekeskuse õpikavas koosneb kavandatavate tegevuste plaanist koos arendatavate pädevuste kirjeldusega ning hindamise korraldusest.
- 4.5. Noortekeskuse õpikava kinnitab asutuse juht.
- 4.6. Õpitemeetrite periood on 01.01 - 31.12.
- 4.5. Õpitemeetrite maht või tegevusperioodide lõikes erineda, sõltudes noorte vajadustest, noorsootöötajate loovast tegevusest, noortegrupi koosseisust, ressurssidest ja muudest tingimustest.

5. Õppetegevused

- 5.1 Noortekeskuse õpitemeetrite toimub järgmistes põhitegevustes:
 - 5.1.1 avatud noorsootöö tegevused;
 - 5.1.2. huvitegevus;
 - 5.1.3. tööelutegevused;
 - 5.1.4. laagrid;
 - 5.1.5. noorte omaalgatusprojektid;
 - 5.1.6. noortevolikogu ja noorteaktiiv;

- 5.1.7. rahvusvaheline noorsootöö;
 - 5.1.8. ühekordsed sündmused;
 - 5.1.9. teematilised õpitegevused (koolitused, kursused, õppekäigud, töötoad jm).
- 5.2. Õpitegevuste mahu ja regulaarsuse määrab iga noortekeskus ise tegevusaasta kohta.
- 5.3. Õpitegevuste eesmärk on pädevuste arendamine.
- 5.4. Pädevuste arendamise fookus erineb vastavalt tegevuse eripärale.

II Pädevused

6. Enesemääratluspädevus

- 6.1. Enesemääratluspädevus on oskus iseennast mõista, suhtuda endasse hästi ja oma tegevust juhtida.
- 6.2. Enesemääratluspädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:
- 6.2.1. teadmised enda omadustest, rollidest, väärtustest ja eesmärkidest;
 - 6.2.2. suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestada oma võimeid ja võimalusi;
 - 6.2.3. enesekohaste positiivsete hoiakute omamine;
 - 6.2.4. oskus ennast reguleerida ja juhtida, saavutamaks soovitud tulemusi;
 - 6.2.5. oskus analüüsida oma käitumist erinevates olukordades;
 - 6.2.6. teadlikkus oma minast.
- 6.3. Enesemääratluspädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor:
- 6.3.1. mõistab, et iseendasse puutuvat infot saab igas olukorras mitmeti tõlgendada ning leida olemasolevatele tõlgendusele lisaks üldisem tõlgendustasand;
 - 6.3.2. mõtestab oma käitumist nii iseenda kui ka teiste inimeste käitumiskeskondade mõttes;
 - 6.3.3. mõtestab oma elusündmusi;
 - 6.3.4. on teadlik enda tugevatest omadustest, erilistest annetest ning arenguvajadustest;
 - 6.3.5. saab aru iseenda tunnete-mõtete-motiividest ning erinevatest käitumisviisidest;
 - 6.3.6. reguleerib ja juhib enda käitumist ja tegevust teadlikult enda vajadustest lähtuvalt;
 - 6.3.7. analüüsib enda sooritust, märkab oma tugevusi, erilisi andeid ning arenguvajadusi;
 - 6.3.8. märkab seoseid enda tegevuste ja võimalike valikute vahel;

6.3.9. rakendab eneseanalüüsi heaolu ja edasise arengu saavutamiseks.

6.4. Enesemääratluspädevust arengut toetavad tegevused saavad olla:

6.4.1. simulatsioonid;

6.4.2. meeskonnategevused;

6.4.3. aruteluringid;

6.4.4. ja teised enesemääratluspädevust toetavad tegevused

7. Suhtluspädevus

7.1. Suhtluspädevus on suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada.

7.2. Suhtluspädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:

7.2.1. sallivus;

7.2.2. oskus suhelda sobival viisil sõprade, pere ja kolleegidega;

7.2.3. erinevate seisukohtade väljendamine ja mõistmine;

7.2.4. usaldusväärsus ja empaatiavõime;

7.2.5. koostööl ja aususel põhinev hoiak;

7.2.6. teiste mitmekesisuse ja nende vajaduste austamine;

7.2.7. valmisolek jätta kõrvale eelarvamused;

7.2.8. probleemide lahendamisele suunatud hoiak ning valmisolek kompromissiks;

7.2.9. võime väljendada mõtteid, tundeid ja fakte suuliselt ja kirjalikult.

7.3. Suhtluspädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor:

7.3.1. väljendab ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt, arvestades erinevaid olukordi ja mõistes suhtluspartnereid;

7.3.2. loob partneriga arvestava kontakti ja sobiva suhtlustasandi;

7.3.3. määratleb oma emotsioone ja vajadusi ning tunneb need ära;

7.3.4. suhtleb konstruktiivselt erinevates keskkondades, teeb meeskonnatööd ja peab läbirääkimisi;

7.3.5. oskab juhtida tõhusalt sotsiaalseid suhteid;

7.3.6. seisab oma õiguste eest viisil, mis ei riku teiste õigusi;

7.3.7. teab väärtushinnanguid ja nende omavahelist seost konfliktidega;

7.3.8. mõistab eri ühiskondades ja keskkondades kehtivaid käitumis- ja suhtlemisreegleid.

7.4. Suhtluspädevuse arengut toetavad tegevused saavad olla:

- 7.4.1. meeskonnamängud ja - tegevused;
- 7.4.2. õppekäigud ja kohtumised;
- 7.4.3. tegevused grupis või paaridena;
- 7.4.4. ja teised suhtluspädevust toetavad tegevused.

8. Õpipädevus

8.1. Õpipädevus on oskus korraldada oma õpitegevust ja karjääri.

8.2. Õpipädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:

- 8.2.1. positiivne õpihoiak;
- 8.2.2. huvi maailmas toimuva vastu;
- 8.2.3. oskus oma õpivajadusi hinnata ning tunda isiklikult eelistatud õpistrateegiat;
- 8.2.4. oskus märgata õpivõimalusi;
- 8.2.5. oskus vastutada õppimise eest ja saada üle sellega seotud takistustest
- 8.2.6. oskus leida haridus-, koolitus- ja karjäärivõimalusi;
- 8.2.7. soov kasutada varem õpitud ja elukogemusi;
- 8.2.8. uudishimu, mis ajendab otsima uusi võimalusi elus ette tulevates olukordades õppida ja arened;
- 8.2.9. valmisolek kasutada pakutavat nõustamist või abi

8.3. Õpipädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor::

- 8.3.1. määratleb oma huvisid ja võimeid;
- 8.3.2. kasutab õpistrateegiaid oma õpitegevuse organiseerimisel ja teadmiste ning kogemuste omandamisel;
- 8.3.3. rakendab õpitud erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- 8.3.4. seostab omandatud teadmisi ja kogemusi varem õpitu ja kogetuga ning loob uusi õpieesmärke;
- 8.3.5. töötab ja õpib tulemuslikult nii koos teistega kui ka individuaalselt;
- 8.3.6. organiseerib õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas;
- 8.3.7. leiab teabeallikad ja juhendajad ning kasutada õppimisel nende abi;
- 8.3.8. planeerib õppimist ja järgib seatud plaani;

8.3.9. teab, kuidas ja kust otsida õppimise toe vajadusel korral toetust.

8.4. Õpipädevuse arengut toetavad tegevused saavad olla:

8.4.1. õppekäigud;

8.4.2. huvitegevus;

8.4.3. laagrid;

8.4.4. ja teised õpipädevusi toetavad tegevused

9. Kodanikupädevus

9.1. Kodanikupädevus on võime tegutseda vastutustundliku kodanikuna ning täielikult teostada oma kodanikuõigusi ja osaleda ühiskonnaelus.

9.2. Kodanikupädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:

9.2.1. oskus tegutseda vastutustundliku kodanikuna ning osaleda täiel määral ühiskondlikus ja sotsiaalses elus, toetudes sotsiaalsetele, majanduslikele, seaduslikele ja poliitilistele kontseptsioonidele ning üleilmsetele arengusuundadele ja jätkusuutlikkusele;

9.2.2. teadmised kodanikuaktiivsusest, kaasatusest ja solidaarsuskogemusest;

9.2.3. teadmised sellest, mis toimub oma külas, linnas, riigis, Euroopas ja maailmas;

9.2.4. teadmised demokraatia, kodanikuühiskonna ja inimõiguste kontseptsioonide ning ideede kohta;

9.2.5. õiguskuulekas käitumine;

9.3. Kodanikupädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor:

9.3.1. mõistab sotsiaalseid, majanduslikke, õiguslikke ja poliitilisi kontseptsioone ja struktuure;

9.3.2. on teadlik ülemaailmsetest suundumustest;

9.3.3. mõistab kestlikkuse põhimõtet;

9.3.4. on teadlik keskkonnasäästlike ja tervislike eluviiside põhimõtetest ja võimalustest;

9.3.5. austab inimõiguste kui demokraatia aluseid.

9.3.6. teab üksikisikute, rühmade, organisatsioonide, ühiskonna, majanduse ja kultuuriga seotud põhimõisteid;

9.3.7. tunneb kaasaja sündmusi ning omab kriitilist arusaama peamistest arengutest ühiskonnas;

- 9.3.8. tunneb erinevate sotsiaalsete ja poliitiliste liikumiste eesmärkide, väärtusi ja poliitikat;
 - 9.3.9. räägib kaasa ühise või avaliku huvi teemades;
 - 9.3.10. mõtleb kriitiliselt ja lahendab probleeme integreeritult;
 - 9.3.11. arutleb argumenteeritult;
 - 9.3.12. osaleb konstruktiivselt kogukonna tegevustes
 - 9.3.13. osaleb demokraatliku otsustusprotsessi kõigil tasanditel ja ühiskondlikes tegevustes;
 - 9.3.14. tunneb keskkonnasäästlike ja tervislike eluviiside põhimõtteid ja võimalusi;
- 9.4. Kodanikupädevuse arengut toetavad tegevused saavad olla:
- 9.4.1. osaluskogude tegevus;
 - 9.4.2. omaalgatusprojektid;
 - 9.4.3. kogukondlikud ja vabatahtlikud tegevused;
 - 9.4.4. ja teised kodanikupädevust toetavad tegevused

10. Kultuuri- ja väärtuspädevus

10.1. Kultuuri- ja väärtuspädevus on teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis võimaldab efektiivselt ja kohaselt suhelda erineva kultuuritaustaga inimestega ning tegutseda erineva kultuurikontekstiga keskkondades..

10.2. Kultuuri- ja väärtuspädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:

- 10.2.1. arusaam kultuurist ja selle avaldumisvormidest;
- 10.2.2. arusaam sellest, kuidas kultuur mõjutab meie mõtlemist, käitumist, maailmavaadet;
- 10.2.3. teadmised ja teadlikkus kultuurilistest sarnasustest ja erinevustest;
- 10.2.4. huvi ja austus enda ja teiste kultuuride vastu;
- 10.2.5. huvi ja valmisolek suhelda teistest kultuuridest pärit inimestega
- 10.2.6. eelarvamuste vältimine;
- 10.2.7. positiivne hoiak enda ja teiste kultuuride suhtes;
- 10.2.8. kultuuriliste erinevuste aktsepteerimine ja tundlikkus nende suhtes;
- 10.2.9. oskus suhtlusstiile eristada ning neid efektiivselt kasutada;
- 10.2.10. oskus oma käitumist kultuuriliste erinevuste alusel kohandada ning erinevates kultuurikontekstides sobivalt käituda;

10.2.11. enda ja ühiskonnas oluliseks peetavatest väärtustest lähtuv käitumine;

10.2.12. orienteerumine erinevates identiteetides ja kultuurides.

10.3. Kultuuri- ja väärtuspädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor:

10.3.1. huvitub kultuuridest ja austab neid;

10.3.2. tunneb uudishimu maailmas toimuva vastu;

10.3.3. käitub erinevates kultuurides kohaselt;

10.3.4. mõistab kultuuri- ja väärtuspädevuste tähendust ja olulisust;

10.3.5. tunneb üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi;

10.3.6. teadvustab oma väärtushinnanguid.

10.3.7. märkab erinevusi ja oskab nendega arvestada;

10.3.8. väljendab end empaatiliselt;

10.3.9. tõlgendab kujundlikke ja abstraktseid ideid, kogemusi ja emotsioone;

10.3.10. tunneb kultuuriliste väljendusviiside mitmekesisust;

10.3.11. tajub ja väärtustab oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega;

10.3.12. leiab ja realiseerib võimalusi uute väärtuste loomiseks kunsti ja muude kultuurivormide kaudu;

10.3.13 osaleb loomeprotsessides nii individuaalselt kui ka kollektiivsel tasandil.

10.4. Kultuuri- ja väärtuspädevuse arengut toetavad tegevused saavad olla:

10.4.1. temaatilised õppekäigud ja kohtumised;

10.4.2. rahvusvahelised tegevused;

10.4.3. loovtegevused;

10.4.4. ja teised kultuuri- ja väärtuspädevust toetavad tegevused

11. Loodusteadus-, tehnoloogia-, inseneriteaduste pädevus

11.1. Loodusteaduse-, tehnoloogia- ja inseneripädevus on võime kasutada loodusteaduslikke ja tehnoloogiateadmisi, küsida küsimusi ja teha põhjendatud järeldusi ning seonduvaid otsuseid, et saada aru maailmast ja inimtegevuse tagajärjel maailmas toimunud muutustest, osata disainida tehnoloogilisi lahendusi ja tegutseda nii looduslikus kui ka tehnoloogiarikas keskkonnas, arvestades looduse, tehnoloogia ja ühiskonna vastasmõjusid.

11.2. Loodusteaduse-, tehnoloogia- ja inseneripädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:

11.2.1. austus tõe vastu;

11.2.2. valmisolek otsida olukordadele ja lahendustele põhjendusi ning hinnata nende paikapidavust;

11.2.3. oskus kasutada loogilist mõtlemist igapäevaelu probleemide lahendamisel ja seisukohtade selgitamisel;

11.2.4. loodusteaduslike teooriate, rakenduste ja tehnoloogia arengu, piiride ja riskide mõistmine;

11.2.5. oskus teha faktidel põhinevaid järeldusi;

11.2.6. võime kasutada tehnoloogilisi vahendeid;

11.2.7. numbrite, mõõtesüsteemide, struktuuride tundmine ja mõistmine;

11.2.8 kriitikameel ja uudishimu;

11.2.9. loovus ja originaalsus.

11.3. Loodusteaduse-, tehnoloogia- ja inseneripädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor:

11.3.1. tunneb huvi looduse ja teaduse vastu;

11.3.2. vaatleb ja analüüsib loodus- ja tehnoloogiaobjekte, sündmusi ja nähtusi;

11.3.3. rakendab loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus;

11.3.4. mõistab protsesside põhjus-tagajärgi;

11.3.5. lahendab ülesandeid ja probleeme loogiliselt ning süsteemselt;

11.3.6. oskab ja teab, kuidas luua tehnilisi lahendusi.

11.3.7. mõistab oma mõttetöö ja praktilise tegevuste võimalusi igapäevaelu mitmekesisistada ning tehnoloogiliselt probleeme lahendada;

11.3.8. kasutab loodus- ja tehnoloogialase info hankimiseks erinevaid allikaid, analüüsib ja hindab kriitiliselt neis sisalduva info õigsust ning rakendab seda probleeme ja ülesandeid lahendades;

11.3.9. analüüsib, loob ja valib lahendusi, sh tehnilisi, ülesannete ja probleemide lahendamiseks;

11.3.10. avaldab ja põhjendab oma arvamust ja valikuid.

11.4. Loodusteaduse-, tehnoloogia- ja inseneripädevuse arengut toetavad tegevused saavad olla:

- 11.4.1. uurimisprojektid;
- 11.4.2. loovusprojektid;
- 11.4.3. temaatiline huvitegevus;
- 11.4.4. ja teised loodusteaduse-, tehnoloogia- ja inseneripädevust toetavad tegevused.

12. Ettevõtlikkuspädevus

12.1. Ettevõtlikkuspädevus on võime tegutseda lähtuvalt võimalustest ja ideedest ning muuta need teiste jaoks väärtuseks.

12.2. Ettevõtlikkuspädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:

- 12.2.1. loovus;
- 12.2.2. kriitiline mõtlemine;
- 12.2.3. probleemide lahendamise oskus;
- 12.2.4. algatusvõime ja sihikindlus;
- 12.2.5. tulevikku vaatav hoiak;
- 12.2.6. võime töötada üksi või meeskonnas;
- 12.2.7. julgus ja visadus eesmärkide saavutamisel;
- 12.2.8. koostöövõime ja suutlikkus planeerida projekte, millel on kultuuriline, sotsiaalne või finantsväärtus;
- 12.2.9. oskus protsesse juhtida.

12.3. Ettevõtlikkuspädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor:

- 12.3.1. rakendab oma kujutlusvõimet, strateegilist mõtlemist ja probleemide lahendamisoskust;
- 12.3.2. toetub ideede teostamisel kriitilisele ja konstruktiivsele mõtlemisele;
- 12.3.3. oskab rakendada oma loovust ja innovaativsust;
- 12.3.4. tunneb ühiskonna ja majanduse toimimist;
- 12.3.5. tunneb oma tugevaid ja nõrku külgi;
- 12.3.6. oskab teha kulude ja väärtusega seotud finantsotsuseid;
- 12.3.7. oskab informeeritud otsuste tegemisel tõhusalt suhelda ja läbirääkimisi pidada;
- 12.3.8. tuleb toime ebakindluse, segaduse ja riskiga;
- 12.3.9. motiveerib ja väärtustab teiste ideid;
- 12.3.10. tunneb ja järgib eetilise tegutsemise põhimõtteid

12.4. Ettevõtlikkuspädevuse arengut toetavad tegevused saavad olla:

- 12.4.1. omaalgatusprojektid;
- 12.4.2. tööelutegevused;
- 12.4.3. kogukondlikud tegevused;
- 12.4.4. ja teised ettevõtlikkuspädevust toetavad tegevused

13. Digipädevus

13.1. Digipädevus on suutlikkus kasutada digitehnoloogiaid oskuslikult, kriitiliselt ja vastutustundlikult õppimise, töö, meelelahutuse ja ühiskonnaelus osalemise eesmärgil.

13.2. Digipädevus sisaldab endas järgmisi teadmisi, oskusi ja hoiakuid:

- 13.2.1. teabe- ja andmekirjaoskus;
- 13.2.2. teabevahetus ja koostöö;
- 13.2.3. meediapädevus;
- 13.2.4. digitaalse infosisu loomise (sh programmeerimise) oskus;
- 13.2.5. teadlikkust turvalisusest ja riskidest (sealhulgas digitaalse heaolu ja küberjulgeolekuga seotud pädevused);
- 13.2.6. intellektuaalomandi õiguste väärtustamine;
- 13.2.7. probleemide lahendamise oskus ja kriitilist mõtlemine;
- 13.2.8. digitehnoloogia vastutustundlik kasutamine.

13.3. Digipädevuse arengut toetavate tegevuste õpiväljundiks on, et noor::

- 13.3.1. kasutab digitehnoloogiat, et väljendada oma kodanikuaktiivsust ja sotsiaalset kaasatust, teha koostööd ning arendada loovust isiklikel, sotsiaalsetel või ärilistel eesmärkidel.
- 13.3.2. on teadlik digitehnoloogia võimalustest, piirangutest, mõjust ja riskidest;
- 13.3.3. mõistab, kuidas digitehnoloogia toetab teabevahetust, loomingulisust ja innovatsiooni.
- 13.3.4. mõistab üldisi põhimõtteid, mehhanisme ja loogikat, millel arenevad digitehnoloogiad põhinevad;
- 13.3.5. tunneb eri seadmete, tarkvara ja võrgustike peamisi funktsioone ning oskab neid kasutada;

13.3.6. hindab kriitiliselt digivahendite abil edastatavate andmete kehtivust, usaldusväärsust ja mõju;

13.3.7. teab digitehnoloogia kasutamisega seotud õiguslikke ja eetilisi põhimõtteid.;

13.3.8. mõistab, kuidas digitehnoloogia toetab teabevahetust, loomingulisust ja innovatsiooni;

13.3.9. kasutab digitaalset infosisu, sellele juurde pääseda, seda filtreerida, hinnata, luua, programmeerida ja jagada;

13.3.10. haldab ja kaitseb teavet, infosisu andmeid ja digitaalseid identiteete;

13.3.11. kasutab tarkvara, seadmeid, tehisintellekti või roboteid.

13.4. Digipädevuse arengut toetavad tegevused saavad olla:

13.4.1. tegevused digikeskkonnas;

13.4.2. huvitegevus;

13.4.3. loovprojektid;

13.4.4. ja teised digipädevust toetavad tegevused

III Rakendamine

14.1. Õpikava rakendamine ja pädevuste fookus otsustatakse noorsootöötaja, noortekeskuse ja noorte koostöös iga-aastase tegevuskava koostamise käigus.

14.2. Pädevuste õpikava rakendamine fikseeritakse Eesti ANK Logiraamatus.

14.3. Pädevuste õpikava rakendamise osas koostab Eesti ANK raporti vähemalt üks kord aastas hiljemalt 31. detsembriks.

Kasutatud allikad

1. Benson, P.L., Scales, P.C, Hamilton, S. F., Sesma, A. (2007). Positive Youth Development: Theory, Research, and Applications. Handbook of Child Psychology. John Wiley & Sons, Inc.
2. Benson, P. L., & Pittman, K. (2001). Moving the youth development message: Turning a vague idea into a moral imperative. In P. L. Benson & K. J. Pittman (Eds.), *Trends in youth development: Visions, realities, and challenges* (pp. vii–xii). Norwell, MA:Kluwer Academic.
3. Gümnaasiumi riiklik õppekava, Riigi Teataja I, 14.01.2011, 2, <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014021?leiaKehtiv>
4. Euroopa Komisjon (2018). Nõukogu soovitus, 22.mai 2018, võtmepädevuste kohta elukestvas õppes. 18.mai 2018.C 189/12 Euroopa Liidu teataja 4.6.2018. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN)
5. Noorsootöö seadus (2021). Riigi Teataja RT I, 16.06.2020, <https://www.riigiteataja.ee/akt/NTS>
6. Noorsootõtaja kutsestandard (2021). SA Kutsekoda. <https://www.kutseregister.ee/et/standardid/>
7. Noortekeskuste Hea tava (2018). Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus. https://ank.ee/wp-content/uploads/2018/09/Noortekeskuse_Hea_Tava_2018.pdf
8. OECD (2019). Transformative competencies for 2030. https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/transformative-competencies/Transformative_Competencies_for_2030_concept_note.pdf
9. https://www.hm.ee/sites/default/files/oppimine_ja_opetamine_3_kooliastmes.pdf
10. Pedaste, M. (2020). Üldpädevused gümnaasiumis. Tartu Ülikool.
11. Põhikooli riiklik õppekava Riigi Teataja I, 14.01.2011, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020?leiaKehtiv>
12. Rutiku, S. (2014). Ülekantavate pädevuste arendamine kõrghariduses. SA Archimedes.
13. Võtmepädevused (2021). Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse Agentuur. <https://europanoored.eu/kvaliteet/oppimine-projektis/votmepadevused/>